

C-231/19. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2019. március 15.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Upper Tribunal (Tax and Chancery Chamber) (Egyesült Királyság)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. március 15.

Fellebbező:

Blackrock Investment Management (UK) Limited

Ellenérdekű fél:

Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs

AZ UPPER TRIBUNAL

[omissis]

(TAX AND CHANCERY CHAMBER) (másodfokú bíróság [adóügyi és
kancelláriai tanács], Egyesült Királyság) **ELŐTT**

A BLACKROCK INVESTMENT MANAGEMENT (UK) LIMITED

fellebbező

-és-

**A COMMISSIONERS FOR HER MAJESTY'S REVENUE AND
CUSTOMS** (Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának adó- és
vámhatósága, Egyesült Királyság)

ellenérdekű fél

KÖZÖTT

A FIRST-TIER TRIBUNAL

(TAX CHAMBER) (elsőfokú bíróság [adóügyi tanács], Egyesült Királyság)

[omissis]

HATÁROZATA ELLENI FELLEBBEZÉS TÁRGYÁBAN

VÉGZÉS

[omissis]

Az ELJÁRÓ BÍRÓSÁG A KÖVETKEZŐKÉPPEN HATÁROZOTT:

1. A jelen végzés mellékletében szereplő kérdést ezúton az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikkével összhangban előzetes döntéshozatal céljából az Európai Unió Bírósága elé terjeszti. [eredeti 2. o.]
2. A jelen ügyben folyamatban lévő minden további eljárást az említett Bíróságnak a kérdésekre vonatkozó döntéséig vagy további rendelkezésig felfüggeszti.

MELLÉKLET

AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA ELÉ TERJESZTETT ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL IRÁNTI KÉRELEM

A. BEVEZETÉS

1. Az Upper Tribunal (Tax and Chancery Chamber) (másodfokú bíróság [adóügyi és kancelláriai tanács], Egyesült Királyság; a továbbiakban: **eljáró bíróság**) a jelen határozattal a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv (HL 2006. L 347., 1. o.; helyesbítések: HL 2007. L 335., 60. o.; HL 2015. L 323., 31. o.; a továbbiakban: **héairányelv**) 135. cikke (1) bekezdése g) pontjának alkalmazására vonatkozó kérdést terjeszt az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: **EUB**) elé. A 135. cikk (1) bekezdésének g) pontja értelmében a befektetési alapok (a továbbiakban: **SIF-ek**) kezelése mentesül a hozzáadottérték-adó (a továbbiakban: **héa**) alól (a továbbiakban: **az alapkezelés adómentessége**).
2. A fellebbező (a továbbiakban: **BlackRock**) olyan héacsoport központi tagja, amely héacsoport számos, alapkezelőként gazdasági tevékenységet végző társaságot foglal magában. Az ellenérdekű fél a Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának adó- és vámhatósága; a továbbiakban: **adó-és vámhatóság**), amely a héa szempontjából a nemzeti adóhatóság az Egyesült Királyságban.
3. A BlackRock szolgáltatásokat vesz igénybe az azonos gazdasági csoport részét képező BlackRock Financial Management Inc (a továbbiakban: **BFMI**) egyesült államokbeli társaságtól. A BlackRock az igénybe vett szolgáltatásokat SIF-ek és

más befektetési alapok (a továbbiakban: **SIF-nek nem minősülő alapok**) kezeléséhez is felhasználja. Nem képezi vita tárgyát, hogy a BFMI a BlackRock részére egységes szolgáltatást nyújt.

4. A kérdést előterjesztő bíróság előtt felmerülő tágabb értelemben vett kérdés az, hogy a BlackRock az említett szolgáltatások nyújtása után köteles-e a fordított adózási eljárás szerint hea elszámolására, és ha igen, milyen mértékben. Ez az alapkezelés adómentességének értelmezésétől és alkalmazásától függ. **[eredeti 3. o.]**
5. Az eljáró bíróság (és az első fokon eljáró First-tier Tribunal [elsőfokú bíróság]) arra a következtetésre jutott, hogy a fellebbező a 135. cikk (1) bekezdésének g) pontjában szereplő „kezelési” szolgáltatásokat (a továbbiakban: **kezelési szolgáltatások**) vett igénybe.
6. Az EUB elé terjesztett, az alábbi G. pontban teljes egészében rögzített kérdés az, hogy a 135. cikk (1) bekezdése g) pontjának alkalmazásában a BlackRock által a kezelési szolgáltatásokért fizetett ellenértéket meg kell-e osztani oly módon, hogy az tükrözze, hogy az említett szolgáltatások milyen *mértékben* szolgálják SIF-ek és SIF-nek nem minősülő alapok kezelését. Amennyiben az ellenértéket meg kell osztani, a kezelési szolgáltatások mentesülnek az adó alól annyiban, amennyiben azok SIF-ek kezelését szolgálják. Arra az esetre azonban, ha a megosztás nem engedhető meg, az EUB-nak iránymutatást kell adnia arra vonatkozóan, hogy a jelen körülmények között az alapkezelés adómentességének alkalmazhatósága (vagy alkalmazhatóságának hiánya) milyen alapon határozható meg.

B. TÉNYÁLLÁS

7. A megállapított tényállás a következő:
 - a. A BlackRock szervezetén belül a portfóliókezelők felelnek az alapok kezeléséért. A befektetések kezelése elemzésből, határozathozatalból, kereskedésből, kereskedést követő kiegyenlítésből és összehasonlításból álló ciklust követ.
 - b. A kezelési szolgáltatásokat egy Aladdin néven ismert, hardverek, szoftverek és emberi erőforrás kombinációjának igénybevételét magában foglaló szoftverplatformon keresztül nyújtják.
 - c. Az Aladdin funkciói lefedik a teljes befektetési ciklust. Általánosan megfogalmazva, az Aladdin a befektetési döntések meghozatalának elősegítése céljából teljesítmény- és kockázatelemzést, valamint a teljesítmény és a kockázat nyomon követését biztosítja a portfóliókezelők részére, nyomon követi a jogszabályi megfelelést, és lehetővé teszi, hogy a portfóliókezelők végrehajtsák a kereskedéssel kapcsolatos döntéseket.

- d. A BlackRock egy sor különböző alapot kezel; ezen alapok közül egyesek SIF-nek minősülnek, míg mások SIF-nek nem minősülő alapok.
- e. A BlackRock a kezelési szolgáltatásokat a SIF-ek és a SIF-nek nem minősülő alapok kezelése céljából is felhasználja.
- f. A BlackRock által a kezelési szolgáltatások felhasználásával jelenleg kezelt alapok – mind az alapok számát, mind pedig a kezelt eszközök értékét illetően képviselt – többsége nem minősül SIF-nek.
- g. A BFMI a kezelési szolgáltatásokat más (harmadik fél) alapkezelők részére is nyújtja; ezen alapkezelők közül egyesek elsősorban SIF-eket kezelnek. **[eredeti 4. o.]**

C. A RELEVÁNS UNIÓS JOG

8. A héairányelv 131. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A 2–9. fejezetben említett adómentességeket az egyéb közösségi rendelkezések sérelme nélkül, az említett adómentességek helyes és egyszerű alkalmazása, valamint az esetleges adócsalás, adókikerülés és visszaélés megelőzése céljából a tagállamok által meghatározott feltételekkel kell alkalmazni.”

9. A héairányelv 135. cikke (1) bekezdésének releváns része a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok mentesítik az adó alól a következő ügyleteket:

[...]

- g) a tagállamok által meghatározott befektetési alapok kezelése [...]*

D. A RELEVÁNS NEMZETI JOG

10. A Value Added Tax Act 1994 (a hozzáadottérték-adóról szóló 1994. évi törvény; a továbbiakban: héatörvény) 31. cikke (1) bekezdésének releváns része a következőképpen rendelkezik:

„(1) Mentés az adó alól a 9. sz. melléklet hatályos meghatározásai szerinti termékértékesítés, illetve szolgáltatásnyújtás [...]”

11. A héatörvény 9. melléklete 5. csoportjának 9. tétele az ott felsorolt befektetési szervezetek és alaptípusok „kezelését” foglalja magában. Ezek azok a szervezetek és alaptípusok, amelyeket az Egyesült Királyság befektetési alapoknak tekint.

E. A FELEK ÁLLÁSPONTJA

(1) A BlackRock álláspontja a következő:

12. Annak megállapítása, hogy van-e lehetőség megosztásra, a héairányelv 135. cikke (1) bekezdése g) pontjának helyes értelmezésétől függ. **[eredeti 5. o]**
13. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a héairányelvben foglalt adómentességeket szigorúan kell értelmezni, de ez nem jelenti azt, hogy az említett adómentességeket oly módon kell értelmezni, hogy azok ne tudják kifejteni hatásukat (Skatteverket kontra PFC Clinic AB ítélet, C-91/12 ügy, ECLI:EU:C:2013:198, 23. pont).
14. A 135. cikk (1) bekezdése g) pontjának értelmezése során a releváns rendelkezést „különös tekintettel az általa előírt adómentességek céljára” kell értelmezni (Abbey National pic kontra Customs & Excise Commissioners ítélet, C-169/04 ügy, ECLI:EU:C:2006:289, 59. pont [a továbbiakban: **Abbey National ítélet**]).
15. Az EUB az alapkezelés adómentességének *célját* illetően már részletes iránymutatást adott:
 - a. A SIF-ek a kisbefektetők általi befektetést lehetővé tevő kollektív befektetési rendszerek. Az alapkezelés adómentességének célja, hogy megkönnyítse a kisbefektetők számára a befektetést, és biztosítsa, hogy a héarendszer adózási szempontból semlegesesen kezelje az értékpapírokba történő közvetlen, illetve a kollektív befektetési vállalkozások közvetítésével történő befektetéseket (Abbey National ítélet, 62. pont).
 - b. Az adósemlegesség elvéből az következik, hogy a gazdasági szereplőknek meg kell tudniuk választani azt a szervezeti formát, amely kizárólag gazdasági szempontból a legjobban megfelel a számukra, anélkül hogy felmerülne annak kockázata, hogy a ügyleteikre nem terjed ki az alapkezelés adómentessége (Abbey National ítélet, 68. pont; GfBk Gesellschaft für Börsenkommunikation GmbH kontra Finanzamt Bayreuth ítélet, C-275/11 ügy, ECLI:EU:C:2013:141, 31. pont).
 - c. Az alapkezelés adómentességét a nyújtott szolgáltatások jellege, és nem a szolgáltatás nyújtója vagy igénybe vevője szerint kell meghatározni (Abbey National ítélet, 66. pont).
16. Az alapkezelés adómentességének célja kizárólag megosztás révén érhető el.
17. Az adómentesség célja megosztás hiányában meghíúsul az alábbi indokok miatt:
 - a. Az adómentesség alkalmazhatósága tetszőleges, mivel azt a szolgáltatások igénybe vevője által kezelt alapok összetétele határozza meg. A kezelési szolgáltatásokra az adómentesség egyszerűen azért nem vonatkozik, mert az említett szolgáltatások igénybe vevőinek szervezete mind **[eredeti 6. o.]**

- SIF-ek, mind pedig SIF-nek nem minősülő alapok kezelését szolgálja, annak ellenére, hogy az EUB kifejezetten elismerte, hogy valamely szervezeti felépítés nem eredményezhet ilyen kizárást (lásd a fenti 15. bekezdés b) pontját).
- b. Az adómentesség a szolgáltatások igénybe vevője, és nem a szolgáltatások felhasználása alapján korlátozott; ez versenytorzulást eredményez. Az EUB az adómentesség ilyen módon történő korlátozására irányuló kísérleteket is kifejezetten elutasította (lásd a fenti 15. bekezdés c) pontját).
- c. A többi alapkezelő és befektető számára kiszámíthatatlan következményekkel jár. Például valamely egységes szolgáltatás nyújtása adómentesből ismételt az általános adómérték hatálya alá tartozóvá válhat (és fordítva), ahogy az említett szolgáltatások igénybe vevői által kezelt SIF-ek és SIF-nek nem minősülő alapok volumene és értéke változik. Ezenfelül az alapkezelők – egyes, SIF-nek nem minősülő alapoknak a SIF-eket kezelő szervezetek keretében történő kezelése révén – módosíthatnák a társasági és szervezeti felépítésüket annak érdekében, hogy a SIF-nek nem minősülő alapok is részesülhessenek az adómentességből.
18. Ezenfelül a felhasználás alapján történő megosztás a héairányelv keretében nem számít új elgondolásnak. Az EUB ugyanis már elismerte, előfordulhat, hogy a 132. cikk (1) bekezdésének f) pontjában foglalt költségmegosztáson alapuló adómentesség érvényesítéséhez megosztás szükséges (EK kontra Luxemburgi Nagyhercegség ítélet, C-274/15 ügy, ECLI:EU:C:2017:333 [a továbbiakban **Luxemburg ítélet**]).
19. A 132. cikk (1) bekezdésének f) pontjában foglalt, költségmegosztáson alapuló adómentesség attól függ, hogy a személyek önálló csoportjai (a továbbiakban: **önálló csoportok**) által a tagjaik részére nyújtott szolgáltatások „közvetlenül szükségesek”-e a tag által végzett, gazdasági tevékenységnek nem minősülő tevékenységhez vagy az általa nyújtott héamentes szolgáltatásokhoz. Az EUB – arra az esetre, ha valamely tag az önálló csoporttól olyan szolgáltatásokat vesz igénybe, amelyeket az általa végzett gazdasági és nem gazdasági tevékenységhez is felhasznál, vagy ha azokat mind adóköteles, mind pedig adómentes szolgáltatásnyújtáshoz (például általános költségekkel kapcsolatos kiadás) felhasználja – előadta, hogy a tag által az önálló csoportnak fizetett ellenértéket meg kell osztani oly módon, hogy az adómentesség alkalmazása tükrözze azt a mértéket, amelyben a tagnak nyújtott szolgáltatások „közvetlenül szükségesek” az általa végzett nem adóköteles tevékenységhez (Luxembourg ítélet, 53. és 54. pont).
20. Végül megjegyzendő, hogy nincs szó arról, hogy valamely összetett szolgáltatásból ki lehetne ragadni egy elemet, és arra eltérő adómértéket lehetne alkalmazni. Elfogadott, hogy az ilyen eljárás [**eredeti 7. o.**] (általában) nem tükrözné a gazdasági tartalmat, így megghiúsítaná, hogy a héarendszer megfelelően működjön (Stadion Amsterdam kontra Staatssecretaris van Financien ítélet,

C-463/16, ECLI:EU:C:2018:22, 22. pont). A jelen ügyben a megosztás tükrözi a gazdasági tartalmat, és a munka, valamint az erőforrások gazdasági szempontból reális felosztását is elősegíti.

(2) A vám- és adóhatóság álláspontja

21. Nem osztható meg az olyan, egységet képező, összetett szolgáltatás, amelyet túlnyomórészt SIF-nek nem minősülő alapok adóköteles kezeléséhez használnak fel. Az ilyen szolgáltatás teljes egészében adóköteles.
22. Főszabály szerint az egységet képező, összetett szolgáltatásokra egyetlen adómértéket kell alkalmazni. E szabály alóli egyedüli kivételeket azok az esetek jelentik, amelyekben az uniós szabályozás egyértelműen eltérő adózást ír elő; lásd a nulla százalékos adókulccsal kapcsolatos Talacre Beach ügyet (C-251/05) és a Bizottság kontra Franciaország ügyet (C-94/09), amelynek tárgyát az képezte, hogy valamely tagállam meghatározott tevékenységek tekintetében mely feltételek mellett alkalmazhat kedvezményes adómértéket.
23. A Bíróság korábbi ítélezési gyakorlatával ellentétes lenne a megosztás alkalmazása abban az esetben, ha valamely egységes szolgáltatás nyújtása két célt szolgál. A Bíróság a Stadion Amsterdam ügyben (C-463/16) nemrégiben megerősítette, hogy a két különböző elemből álló, egységes szolgáltatásokra kizárólag a szóban forgó egységes szolgáltatásra alkalmazandó héamérték alkalmazható; ezt az adómértéket a fő elemre vonatkozó héakötelezettség alapján kell meghatározni. Akkor is ez a helyzet, ha a két elem egyikére kedvezményes adómértéket kellett volna alkalmazni abban az esetben, ha azt önállóan nyújtották volna.
24. A megosztás alkalmazása az összetett szolgáltatások nyújtására vonatkozó ítélezési gyakorlat céljával is ellentétes lenne abban az esetben, ha valamely egységes szolgáltatás nyújtása két célt szolgál. Két elem kizárólag akkor tekinthető egységes szolgáltatásnak, ha gazdasági szempontból egységes szolgáltatásnak minősülnek és az elemek elkülönítése mesterséges lenne. Nem lenne értelme annak a megállapításnak, hogy gazdasági szempontból egységes szolgáltatás nyújtásáról van szó, ha az ellenértéket ennek ellenére megosztást alkalmazásával kettéosztanák. Ez azzal a kockázattal járna, hogy torzulna a héarendszer működése. **[eredeti 8. o.]**
25. Ezenfelül a jelen ügyben a megosztás lehetővé tétele gyakorlati problémákat vetne fel. Amennyiben a megosztás alapját a BlackRock által az alapok keretében kezelt eszközök képeznék, a szolgáltatásnyújtást terhelő héakötelezettség folyamatosan változna attól függően, hogy a BlackRock által kezelt SIF-ek és SIF-nek nem minősülő alapok mekkora értéket képviselnek.
26. Az adósemlegesség elve, amely olyan értelmezési elv, amely nem írhatja felül a héajog azon általános szabályát, amely szerint az egységes szolgáltatások nyújtása héa szempontból egységes adózás alá esik, nem változtat az Egyesült Királyság

adóhatóságának álláspontján. A fő elemet terhelő héakötelezettségnek a szolgáltatásnyújtás egészére történő alkalmazása ugyanis az egységet képező, összetett szolgáltatások nyújtását magukban foglaló valamennyi ügyben azt eredményezi, hogy a járulékos elemet terhelő héakötelezettség eltér attól a héakötelezettségtől, amely az elemet akkor terhelné, ha azt önállóan nyújtották volna. Mindazonáltal az egységet képező, összetett szolgáltatások nyújtására vonatkozó jogalkalmazási gyakorlatnak ez a hatása; lásd a Purple Parking/Airparks ügyet (C-117/11).

27. Az Egyesült Királyság adóhatóságának álláspontján a Bíróság Bizottság kontra Luxemburg ítélete (C-274/15) sem változtat. A szóban forgó ügy tárgyát a költségmegosztási csoportoknak a héairányelv 132. cikke (1) bekezdése f) pontjában foglalt adómentességével kapcsolatos kötelezettségszegési eljárás, és nem a nemzeti bíróság előtt folyamatban levő ügy konkrét tényállására vonatkozó előzetes döntéshozatalra utalás képezte. A Bíróság az említett ügyben hozott ítéletében sehol nem állapítja meg, hogy valamely költségmegosztási csoport által nyújtott egységes szolgáltatásról van szó, és arra sem utalt, hogy a szóban forgó egységes szolgáltatás nyújtásának ellenértékét felhasználás alapján meg kell osztani.

F. AZ ELŐZETES DÖNTÉSHOZATALRA UTALÁS INDOKAI

28. A jelen kérelem **1. és 2. melléklete** tartalmazza a kérdést előterjesztő bíróság (az Upper Tribunal [másodfokú bíróság]) 2018. december 20-án kelt határozatát és a First-tier Tribunal (elsőfokú bíróság) 2017. augusztus 15-én kelt határozatát.
29. A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy noha általános elv, hogy az egységet képező, összetett szolgáltatások nyújtására egységes adómértéket kell alkalmazni, a jelen ügyben ez az elv önmagában nem meghatározó jellegű. A felmerülő kérdés nem az, hogy az egységet képező, összetett szolgáltatások különböző elemeire eltérő adómértékeket lehet-e alkalmazni. Ezzel szemben a 135. cikk (1) bekezdése g) pontjának értelmezése a kérdés: úgy kell-e a szóban forgó rendelkezést helyesen értelmezni, hogy az egységes szolgáltatás nyújtásának ellenértékét a felhasználás alapján meg kell osztani. **[eredeti 9. o.]**
30. Úgy tűnik, az EUB a Luxemburg ítéletben rámutatott arra, hogy a héairányelv 132. cikke (1) bekezdése f) pontjának alkalmazása esetében helyénvaló lehet az egységes szolgáltatásokat adómentes és adóköteles elemekre megosztani. Amennyiben az EUB egy adómentesség hatályának meghatározása érdekében elfogadta a felhasználáson alapuló megosztást, nyitottnak kell lennie arra, hogy előfordulhat, hogy a szóban forgó megosztás más, különösen az adott szolgáltatás felhasználásától függő adómentességekre is alkalmazható.
31. A Luxemburg ítélet azonban a jelen ügyben nem nyújt egyértelmű iránymutatást. Úgy tűnik, hogy az EUB által a költségmegosztáson alapuló adómentességgel kapcsolatos megosztásról kifejtett álláspont elv vagy cél helyett gyakorlati okokon alapul.

32. Összefoglalva, a kérdést előterjesztő bíróság arra a következtetésre jutott, hogy nem zárható ki, hogy a 135. cikk (1) bekezdésének g) pontja helyes értelmezés esetén lehetővé teszi az egységes kezelési szolgáltatások nyújtásáért járó ellenérték megosztását az ezen szolgáltatások SIF-ek kezelésére és SIF-nek nem minősülő alapok kezelésére történő felhasználása alapján. Az sem zárható azonban ki, hogy a szóban forgó megosztás nem alkalmazható, és hogy az egységes szolgáltatást az uralkodó vagy elsődleges felhasználása alapján kell megadóztatni.
33. Ennek megfelelően a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítéli meg, hogy abban az esetben, ha a szolgáltatások SIF-ek és SIF-nek nem minősülő alapok kezelését is szolgálja, a 135. cikk (1) bekezdése g) pontjának értelmezésével kapcsolatos helyes megközelítést teljes magabiztossággal nem tudja meghatározni, és nem *acte clair*ről van szó, valamint hogy ezen értelmezési kérdés megválaszolása szükséges az eljárás tárgyát képező jogvita elbírálásához.

G. AZ ELŐZETES DÖNTÉSHOZATALRA ELŐTERJESZTETT KÉRDÉS

34. Ennek megfelelően a kérdést előterjesztő bíróság előzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdést terjeszti az EUB elé:

Úgy kell-e értelmezni a 2006/112/EK tanácsi irányelv 135. cikke (1) bekezdésének g) pontját, hogy abban az esetben, ha az említett cikk értelmében vett egységes kezelési szolgáltatásokat harmadik fél szolgáltató nyújtja valamely alapkezelő részére, és e szolgáltatásokat az alapkezelő befektetési alapok [eredeti 10. o.] (SIF-ek) kezeléséhez és befektetési alapoknak nem minősülő más alapok (SIF-nek nem minősülő alapok) kezeléséhez is felhasználja:

- a) az említett egységes szolgáltatásnyújtás egyetlen adómérték alá tartozik-e? Amennyiben erre a kérdésre igenlő választ kell adni, hogyan határozandó meg az említett egyetlen adómérték? vagy
- b) Az említett egységes szolgáltatás ellenértékét a kezelési szolgáltatások felhasználásával összhangban meg kell-e osztani (például a SIF-ek és a SIF-nek nem minősülő alapok keretében kezelt források összege alapján) oly módon, hogy az egységes szolgáltatás egy részét adómentes szolgáltatásként, míg a másik részét adóköteles szolgáltatásként kell kezelni?

[OMISSIS]

Kelt.: 2019. március 15.